

53. ԹԱՄԲԱԼԸ

Ժամանակով մի մարդ կար, ըզրան ուներ մի տղա։ Էդ մարդը շատ հարուստ էր, լա՛վ ուտում, լա՛վ խմում ին։ Տղեն որ մենծացավ, դառավ տասնօխտ-տասնութ տարեկան, հերը պսակեց, շատ խելոք աղջիկ ուղեց։

Մի քանի տարուց եզը հերը մեռավ։ Էդ տղեն մի սովորութիւն ուներ՝ ամառ ձմեռ թունդրի միջից դուռ չէր գա, ասում էր. «Մըրսում եմ»։

Կնիկը գնաց հարևաններին ասեց, թե.—Մարդս հոր թողած կարողութիւնը կերավ, հըմի ամառ-ձմեռ թունդրի միջիցը դուռ չի գալի, ասում ա. «Մըսում եմ»։ տանը հաց չկա, չեմ գիտա՝ ի՛նչ անենք։

Հարևաններն ասում են.— Գնա՛ չամիչ առ, լցրա թունդրի շըրթիցը մընչանք տան դուռը. դու տափ կաց, եր որ ինքը կտենա չամիչը՝ կհավաքի, կուտի, կհասնի՝ մնչանք տան դուռը, դուռը բաց կանի, դու կգա. դու դուռը եդ կանես քամակիցը, ինչքան ձեն կտա՝ բաց չես անի, ո՛ւր էթում ա, թո՛ղ էթա։

Կնիկը էթում ա չամիչ առնում բերում, թունդրի շրթից շաղ ա տալիս մնչանք տան դրսի դուռը, ինքը տափ կենում։ Տղեն թունդրի միջին կաննում ա, որ դինջանա, տենում ա՝ չամիչը թափած ա. ձեռը. քցում յավաշ-յավաշ հավաքում ա, ուտում ա, ձեռը որ չի

հասնում, թունդրից դուս ա գալիս, պուպուզ անելով հավաքում ա, ուտում ա, մընչանք գալիս ա տան դուռը: Եր որ հասնում ա տան դուռը, ձեռը քցում ա՝ դուռը բաց ա անում, տենում ա՝ դրսեն էլ թափած կա, հավաքելուն դրսեն ա դուս գալի. կնիկը հասնում, դուռը շինում ա:

Տղեն ձեն ա տալի.— Վա՛յ, ոնեներս ցուրտը տարավ, վա՛յ ոնեներս ցուրտը տարավ, ա՛յ կնիկ, դուռը բա՛ց արա:

Կնիկն ասում ա.— Բո՛ւ էլավ թունդրի միջին նստես, գնա՛ ման արի, աշխատա՛նք արա:

Մարդն ասում ա.— Ա՛յ կնիկ, ես մըսում եմ, ո՛ւր էթամ:

Կնիկն ասում ա.— Էս օրը ամառ՝ խի՞ պտի մըսես, գնա քեզ հմար ման արի, աշխատա՛նք արա:

Մարդը ճարը կտրած քուշեն բռնում, էթում ա: Էթում ա, տենում՝ մի աղլուխ ըտե վեր ընկած ա, աղլուխը վեր ա ունում: Աղլուխն էլ հակառակին թագավորի աղջկա աղլուխն ա ըլնում: Թագավորի աղջիկը իրա քառասուն դարավաշովը երոր գալիս ա բախչեն ման գալու, աղլուխը վեր ա ունում իրա գլխից, քցում ա ծառի ճղղբին, քամին վերնում ա, քցում ա պատի էն յանը:

Էդ տղեն գտնում ա, վեր ա ունում, բերում ա կնկանը, ասում.— Ա՛յ կնիկ, էս աղլուխը գտել եմ:

Կնիկը աղլուխը ձեռիցը առնում ա, թամաշ ա անում, տենում ա՝ թագավորի աղջկա աղլուխն ա, ասում ա.— Էս թագավորի աղջկա աղլուխն ա, տա՛ր տու թագավորին, մի քանի մանեթ փեշքաշ կտա, ո՛չ կարամ կապի գլուխս, ո՛չ կարաս ծախի:

Մարդը աղլուխը վերնում ա ու թաղադան եղ ա դառնում: Բերում ա ընենց մի հարմարին տեղ, տենում ա պատը ճաքած ա, կոլոլում ա մի թղթի մեջ, դնում ա էդ պատի ճղակը: Մի քանի ոտ փոխում ա, տենում է՝ դալալը ընկած ձեն ա տալի. «Ո՛ւ որ թագավորի աղջկա աղլուխը խաբար ա՝ քսան հինգ մանեթ մուշտուլուղ կառ:

Տղեն մոտանում ա դալալին, ասում ա.— Ես գտել եմ:

Դալալը ասում ա.— Տո՛ւ, քու մուշտուկուղդ տա՛մ:

Ասում ա.— Քեզ խի՞ եմ տալի, կտանեմ, թագավորին կտամ, էրկսով իրար հետ էթում են, հասնում են թագավորի կուշտը, դալալն ասում ա, թե.— Աղլուխն էս տղեն ա գտել:

Թագավորն ասում ա.— Հանա տո՛ւ, քու մուշտուկուղդ տանք:

Տղեն ասում ա.— Իմ մոտին որդիա՞ն ա:

Թագավորն ասեց.— Բա խի՞ ես էկե:

Տղեն ասեց.— Ես ուամ քցող եմ, կքցեմ, կգտնեմ:

Թագավորն ասեց.— Մզար դու ըտենց շնո՞րք ունես:

Ասեց.— Ես լավ ուամ կքցեմ:

Ասեց.— Դե քցա՛, տենանք:

Տղեն ձեռի էրեսին թամաշ արեց, ասեց.— Աղլուխը ֆլա՛ն քու-
շի պատի ճղակումն ա:

Թագավորը մարդ դրկեց, որ բերի: Ասեց.— Ո՛ր դուզ էլավ,
մենձ փեշքաշ կտամ քեզ:

Դալալը վե կացավ, գնաց բերեց:

Թագավորը երոր աղլուխը տեհավ, զարմացավ, ասեց.— Երեւ-
ի իմաստուն ես դու, մինչև հմի ո՞րդի իր, որ քու անումը չէի լսե:

Ասեց.— Ես մի քյասիր մարդ եմ, իմ անումը ո՞վ պտի լսի:

— Ըսօրվանից,— ասում ա թագավորը,— քու ամսականը քսա-
նըհինգ ոսկի ա, կե՛ր, խմա՛, իմ կշտին կա՛ց:

Տղեն վեր ա կենում, գալիս ա տուն, կնկանն ասում ա.— Աշ-
քող լի՛ս:

Կնիկն ասում ա.— Հը՛, ի՞նչ խաբար ա:

Մարդն ասում ա.— Էլ ի՛նչ խաբար պտի ըլնի, ամիսը քսանը-
հինգ ոսկի պտի առնեմ, լավ ուտեմ, լավ խմեմ, ման գամ. էլեկ
եմ թագավորին վեղիր:

Կնիկն ուրախացավ, ասեց.— Տեհա՞ր, մի բուռ չամիչը քեզ խել-
քի բերեց, թամբալություն իր անում, թունդրի միջից դուս շիր գալի-
բա էն վախտը, որ ասում իր ճմրսում եմք, բա հմի խի՞ չես
մրսում:

Արանքը քաշեց մի տասն օր, թագավորը կանչեց էդ տղին, աս-
եց.— Է՛թանք ման գալու:

Վեր են կենում, էթում են: Էթում են թագավորի բաղը: Երոր
մտնում են նեքսե, թագավորը էդ տղին հրամայում ա, թե.— Դու
էդ յանովը գնա՛, ես էլ էս դճովը ման գալոն գամ:

Թագավորը ասում ա. «Արի մին էլ փորձեմ սրա իմաստու-
թյունը»: Վարդը քաղում ա, բռի միջին պահում, էթում ա իմաստուն
վեղրի կուշտը:

— Հը՛,— ասում ա,— բռիս միջինն ի՞նչ ա, իմացի՛:

Տղեն տենում ա, որ գլուխը պտի թռնի կնկա պատճառովը.

անումը Գյուլի՝ ա ըլնում, ասում ա.— Նո՛ր ք..... Գյուլի հոք
կոտին:

Թագավորը բռնը բաց ա անում, ասում ա.— Դու ի՞նչ իմա-
ցար, թե իմ բռինը գյուլ էր:

Տղեն ասում ա.— Իմաստուն ի, իմացա:

— Որ ըտքան իմաստուն ես, ամսականդ շինեցի եռեսուն ոսկի:
Արանքը անց ա կենում մի տասն օր, թագավորի խաղինեն օխ-
տը հոգի կտրում են, ամեն մեկը մի ջվալ ոսկի են տանում:

Թագավորը կանչում ա էս իմաստուն վեզրին, ասում ա.— Խա-
ղինես կտրել են, օխտը ջվալ ոսկի են տարե, յա՛ պըտի գտնես, յա՛
գլուխդ կկտրեմ:

Ասեց.— Քառասուն օր ժամանակ տո՛ւ, գտնեմ:

Ասեց.— Լա՛վ, քառասուն օր քեզ ժամանակ:

Տղեն գլխին տալով էկավ տուն, ասեց.— Կնի՛կ, գլուխս կե-
րար, թագավորի խաղինեն կտրել են. ասում ա. «Յա՛ պտի գտնես».
յա՛ գլուխդ կկտրեմ: Ես ո՞րդիան գտնեմ: Թեզ հաց շինա ուտեմ,
մի քիչ քնեմ, վեր կենամ, գլուխս առնեմ, փախնեմ:

Կնիկը վե կացավ, օխտը ձու խաշեց, բերեց դրեց մարդի առա-
ջը: Հենց էդ վախտն էլ թագավորի խաղինի գողերը, օխտը հոգի,
իմացել ին, որ թագավորը թամբա՛հ էր արե էս վեզրին՝ գտնելու,
էկել ին կտուրը, որ անկաջ անեն, տենան իրանց անումը տալի՞ս ա:

Օխտը հոգուց վեցը նստել ին դրադ, մեկն էկել էր հերդկի կուշ-
տը, պըպըզել էր. տեհավ՝ ձեն-ձուն չկա, վե կացավ, որ էթա, էդ
վախտը իմաստուն վեզիրը ձվի մեկը կերավ, ասեց. «էս մեկը
գնա՛ց: էս էլ մի բան չի»:

Գողը լսեց, զարմացավ, գնաց հընկերներին ասեց, թե.— Վե-
զիրն իմացավ:

էն մեկել հընկերը վե կացավ էկավ:

էլի վեզիրը մի ձու կերավ, ասեց.— էս էլ էրկուսը գնա՛ց, էս
էլ մի բան չէր:

էդ գողը գնաց հընկերտանցը պատմեց, թե.— Դրուստ որ իմաս-
տուն մարդ ա, իմացավ իմ էթալը:

Ըտենց օխտն էլ էկան, գնացին՝ տեհան, որ իմաստունը իմա-
ցավ նրանց գալն ու էթալը:

¹ Վարդ (Մ. Բ.):

Իրար միջի խորուրդ արին, վեր էկան ներքև, վեզրի դուռը ծեծեցին, վեզիրը դուռ էկավ դուռը, օխտով էլ ընկան վեզրի ոնները, թե.— Վերև աստված, ներքև դո՛ւ, մեզ աղատա՛, թագավորի խազինեն մենք ենք կտրեմ:

— Լա՛վ,— ասեց վեզիրը,— ես գիտամ, որ դուք եք կտրե, համա որ էկաք ոններս ընկաք, ձեր անումը շեմ տա, կասեմ՝ ես ում եմ քցե, գտեի եմ: Դուք գնացե՛ք, մի ջվալ ոսկին ձեզ, վեցը բերեք:

Դողերը ուրախացան, գնացին վեց ջվալ ոսկին շալակեցին, քերին գրին վեզրի տունը:

Վեզիրը առավոտը լիսը բացվեց, վե կացավ, գնաց թագավորի մոտը, ասեց.— Գտել եմ, թագավորն ապրած կենա, հրեն մեր տանն ա ջվալները, դրկա, բերիլ տու:

Թագավորը շատ ուրախացավ, ասեց.— Դու քառասուն օր ժամանակ իր ուզե, ո՞նց էս գշեր գտար:

— Ուամ քցեցի, գտա, էլ խի՞ եմ քառասուն օր մնում:

Ասեց.— Իրեք ջվալը քեզ, շորսը բե՛, մեզ բոլ ա:

Համբալին վե կալավ, տարավ տվեց շըլակները, բերեց, տվեց թագավորին:

Թագավորն ասեց.— Ո՛ր ըսքան իմաստուն ես, քու ամսականը շինում եմ քառասուն ոսկի:

Տղեն թագավորին գլուխ տվեց, գնաց իրա տունը, կնկանն աւեց.— Բախտի բերմունքով էս ա իրեք անգամն ա, աղատվում եմ, հմի ամսականս շինել ա քառասուն ոսկի, էս մեզ բոլ ա, մի բան մտածենք, բալթի ղլխներս աղատենք:

— Դե ի՞նչ մտածենք,— ասեց կնիկը:

Մարդն ասեց, թե.— Ա՛րի ես ինձ դնեմ հիվանդությունը, ասեմ. «Հիվանդությունը իմաստությունս տարավ»:

— Լա՛վ,— ասեց կնիկը, բերեց տեղաշորը քցեց, մարդը պառկեց: Խաբարը գնաց թագավորին, թե վեզիրը հիվանդացել ա:

Թագավորն ինչքամ բժիշկ ղրկեց, չկարեցան ճար անի, թագավորը վե կացավ, իրա ոտովն էկավ:

էկավ նստեց վեզրի կշտին, վեզիրը աչքով արեց, կողքի մարդիքը քաշվեցին, նո՛ր թագավորը հարցրեց, թե.— Քու ցավն ի՞նչ ա, որ ըսքան բժիշկը բան չեն հասկանում:

Ասեց.— Թագավորը սաղ ըլնի, էս իրեք անգամ ա էդ փորձանքները, որ քեզ պատահում ա, ես իմաց եմ տալի, շարքերը ասում

են. «Մենք թագավորին ուզում ենք վնաս տանք, դու խի՞ չես թողում»։ Էս քանի գշեր ա հավաքվում են, ինձ ընքան ծեծում են, որ վրես հալ չի մնացել, խելքս գլխիցս գնացել ա, ցնորել եմ, էլ իմաստություն չի մնացել։

Թագավորն. ասեց.— Բա՛ն չկա, ընենց արա, ես ու դու իմանանք, էլ մարդ չիմանա, ես քու ամսական քառասուն ոսկին կտամ»։

